

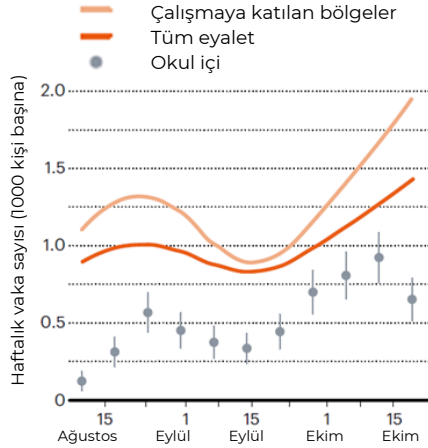
OKULLARIN YENİDEN AÇILMASI İÇİN BİLİM NE DİYOR?

Yeni eğitim öğretim yılına girerken gündemde yine salgın koşullarında okulların nasıl açılacağı meselesi yer alıyor. TEDMEM olarak bu konuyu bilimsel çalışmalar ışığında değerlendiren "The Science Behind the School Reopenings" başlıklı yazıyı mevcut tartışmalara katkı sağlaması amacıyla Türkçeye çevirdik. Bu yazı orijinal haliyle bilim gazetecisi Cassandra Willyard tarafından kaleme alınmış olup dünyanın en çok okunan bilimsel dergisi Nature'ın *News Feature* ekinde 8 Temmuz 2021'de yayımlanmıştır. İyi okumalar dileriz.

"Anne-babaların dışarı çıkıp güzel bir akşam yemeği yiyebildiği birçok ülke var; fakat yedi yaşındaki çocukları okula gidemiyor, işte bu bir problem."

UNICEF'in New York ofisinde çalışan eğitim direktörü Robert Jenkins, öğrenmenin yanı sıra sağladığı pek çok temel hizmet nedeniyle okulların, salgında ilk açılan ve en son kapatılan kurumlar olması gerektiğini söylüyor ve ekliyor: "Anne-babaların dışarı çıkıp güzel bir akşam yemeği yiyebildiği birçok ülke var; fakat yedi yaşındaki çocukları okula gidemiyor, işte bu bir problem."

COVID-19 ile ilgili yapılan en kapsamlı çalışmalardan biri Kuzey Carolina'dan 90.000'den fazla öğrenci ve öğretmenin katılımı ile geçtiğimiz sonbaharda yapıldı. Araştırmacılar toplumdaki bulaş oranı düşünüldüğünde "900'e yakın vaka görmeyi bekliyorduk" diye raporladı. Fakat okul kaynaklı yayılmayı takip ettiklerinde sadece 32 vaka tespit ettiler. (bkz. Şekil 1)

Test eğilimlerini içeren çalışmalar da benzer şekilde salgının okullardaki düşük yayılım oranını işaret ediyor. Norveç'teki araştırmacılar 5-13 yaş aralığında okula devam eden çocuklarda toplam 13 vaka tespit etti ve bu çocuklarla yakın temaslı olan yaklaşık 300 kişiyi de test ederek ikincil atak hızını değerlendirdiler. Çocuk temaslıların sadece %0,9'u virüse yakalanırken yetişkin temaslılarda bu oran %1,7'de kaldı.

Salt Lake City'de yapılan araştırmalar alan yazını bir adım ileri taşıdı. COVID-19 testi pozitif çıkan 51 kişi ile temaslı olan 1000'den fazla öğrenciye ve okul çalışanına COVID-19 testi yapmayı önerdiler. Testi kabul eden 700 kişiden sadece 12'sinin testi pozitif çıktı. Bilim insanları daha sonra okullardaki yayılımı tespit etmek için pozitif çıkan vakaların son iki hafta içindeki temaslılarına ulaştı ve gen dizilimlerine baktı. 12 kişiden sadece 5'i için virüsün okul kaynaklı olduğu ve atak hızının sadece %0,7 olduğu sonucuna ulaşıldı. Bu bulgu şuna işaret ediyor; virüs ile tanışan öğrenciler, bunu okulda yayma eğiliminde değil.

Bilimsel çalışmalar gösteriyor ki okullar güvenle açılabilir. Fakat bu, virüsün yaygınlaşmasını kısıtlamak için hangi koşullarda ve hangi adımlar atılarak açılması gerektiği tartışmalarını bastıracak bir gerçek olmamalıdır.

Tabii ki risk yok diyemeyiz. Salgının etkisini azaltma stratejileri hayata geçirilmediği takdirde atak hızları çok daha yüksek olabilir. İsrail'de okullar Mayıs 2020 ortasında tekrar açıldığında iki hafta içinde bir ortaokulda salgın ciddi bir şekilde patlak verdi. Bu esnada tedbirleri hafifletmek için hükümet maske takmak ile ilgili kurallarını esnetmişti ve okullar pencerelerini kapatarak sınıf içindeki havalandırma ve klima sistemlerini kullanmaya başlamıştı. Çok fazla öğrencinin bulunduğu sınıflarda sosyal mesafeyi korumak da kolay olmamıştı.

Bu noktada belirsizliğin en büyük kaynağı yeni varyantların ortaya çıkması oldu. Maske takma ve gelişmiş havalandırma sistemleri gibi önlemler, en yaygın varyantlar olduğunda bile virüsün okullarda yayılımını kontrol altına alma konusunda oldukça yardımcı oldu.

Öte yandan eleştirmenler, COVID-19 geçirip geçirmemesine bakılmaksızın sürekli ve sistematik olarak test yaptırmamış çocuklar semptom da göstermiyorsa vaka olarak sayılmadığı için gerçekte rakamların çok daha fazla olabileceğini söylüyor. "Ancak bu rakamlar gerçek olsa, hatta bu çalışmalardaki rakamlar gerçekte iki ya da üç katına çıksa bile, okullardaki yayılma hızı toplumdaki yayılma hızına göre çok daha düşük olurdu" diyor klinik çocuk doktoru Daniel Benjamin ve ekliyor:

"Çocuklar için okulda olmak, okul dışında olmaktan çok daha güvenli."